

amnesty
international

Statsminister Lars Løkke Rasmussen
Statsministeriet
Christiansborg
Prins Jørgens Gård 11
1218 København K

Dansk Afdeling
Gammel Torv 8
1457 København K
Tlf: 3345 6565
Fax: 3345 6566
www.amnesty.dk
amnesty@amnesty.dk

Den 21. december 2009

Kære Lars Løkke Rasmussen.

Vi vil gerne rette din opmærksomhed mod et problem, som blev drøftet flere gange i medierne i løbet af Klimatopmødet – affødt af de mange udenlandske statslederes tilstedeværelse i Danmark – nemlig spørgsmålet om Danmarks muligheder for at retsforfølge personer, som mistænkes for at være ansvarlige for tortur, krigsforbrydelser og andre forbrydelser mod menneskeheden.

Anledningen var, at det blev diskuteret, om Danmark har pligt til at invitere og modtage Præsident Omar al-Bashir fra Sudan som deltager i FNs Klimatopmøde i København, eller om han tværtimod skal arresteres ved ankomsten og sendes til Den Internationale Straffedomstol i Haag, fordi der er en international arrestordre på ham.

Repræsentanter for den danske Udenrigsministeriet har svaret på dette spørgsmål, at Danmark er bundet af FN's beslutning om at afholde et globalt Klimatopmøde, videre at Danmark er bundet af Sikkerhedsrådets resolution 1593 om Darfur, og endelig at Danmark vil respektere sine forpligtelser i henhold til Rom Statutten.

Amnesty International finder ikke, at dette svar er tilstrækkeligt klart, og har derfor i brev af 11. december 2009 til Justitsminister Brian Mikkelsen og Udenrigsminister Per Stig Møller opfordret den danske regering til helt utvetydigt at oplyse, om den danske regering i givet fald vil arrestere Omar al-Bashir og udlevere ham til Den Internationale Straffedomstol i Haag. Brevet vedlægges i kopi.

Om retsforfølgning af ansvarlige for tortur uden for Rom Statutten.

I forlængelse af ovenstående diskussion er det blevet drøftet, om Danmark i givet fald burde eller kunne arrestere og retsforfølge statsledere og andre, som mistænkes for at være ansvarlige for tortur og andre grove menneskerettighedskrænkelser, men som der ikke er en international arrestordre på.

Blandt dem, som har været nævnt flere gange, er Zimbabwes leder, Robert Mugabe, som anses for at være ansvarlig for en lang række grove menneskerettighedskrænkelser i sit land, og Uzbekistans præsident Islam Karimov, som menes at være ansvarlig for omfattende og grov tortur af sine politiske modstandere.

Når man ser bort fra begivenheder som Klimatopmødet, hvor FN er vært og også har inviteret statsledere, som er mistænkt for at være ansvarlige for omfattende menneskerettighedskrænkelser – finder Amnesty International, at ofre for tortur og lignende grove krænkelser bør kunne indgive anmeldelser om tortur mod

gerningsmændene og deres foresatte i et hvilket som helst land verden over – og forvente og kræve, at der gennemføres straffesager mod torturbødlerne og deres foresatte, uanset hvor anmeldelsen indgives.

I 1998, da en gruppe herboende chilenerne forsøgte at få Pinochet retsforfulgt i Danmark, afgjorde Rigsadvokaten, at der ikke var grundlag for at begære Pinochet udleveret fra Storbritannien, hvor han opholdt sig, og påbegynde en straffesag mod ham for overtrædelse af FN's torturkonvention. Begrundelsen var, at der ikke var hjemmel til en sådan sag i straffeloven, fordi den strafbare handling var foretaget uden for Danmark, og fordi hverken gerningsmanden (Pinochet) eller ofrene *på gerningstidspunktet* havde nogen tilknytning til Danmark.

Reglerne om dansk straffemyndighed betød, at chilenerne, som var flygtet fra tortur og andre overgreb fra Pinochets styre, og som var anerkendt som flygtninge i Danmark, ikke kunne få Danmarks hjælp til at retsforfølge Pinochet, selv om han var mistænkt for at være øverste ansvarlige for omfattende menneskerettighedskrænkelser.

Danmark lever dermed ikke op til ånden og hensigten i FN's torturkonvention, som i artikel 14 pålægger deltagerstaterne at etablere en procedure, som tillader torturofre og deres familier at søge og opnå oprejsning og erstatning fra de ansvarlige for tortur, uanset hvor torturen er begået.

I 2008 vedtog Folketinget en række justeringer af straffelovens regler om dansk straffemyndigheder for forbrydelser begået uden for dansk territorium.

Desværre forsømte Folketinget at foretage de ændringer, som ville have skabt det lovgrundlag, som manglede i 1998 for at begære Pinochet udleveret med henblik på retsforfølgning i Danmark efter anmeldelse fra de herboende chilenske flygtninge. Man forsømte lejligheden til at skaffe hjemmel til at gennemføre straffesager i fremtidige "Pinochet-sager."

Det vil sige, at Danmark heller ikke i dag efter de gældende regler om dansk straffemyndighed vil kunne iværksætte retsforfølgning af Mugabe, Karimov og lignende, hvis flygtninge fra Zimbabwe, Uzbekistan osv. – som har fået asyl her i landet på grund af forfølgelse i hjemlandet - indgiver anmeldelse mod dem for tortur og andre menneskerettighedsovergreb mod dem.

Særligt hvor der er tale om, at anmelderen (ofret) har opnået flygtningestatus eller statsborgerskab i Danmark, forekommer det stødende, at svaret fra de danske myndigheder er, at Danmark ikke kan sikre ofrene oprejsning og retfærdighed, fordi ofret og den formodede gerningsmand på tidspunktet for forbrydelsen ikke havde nogen tilknytning til Danmark.

Amnesty International skal anbefale, at straffeloven ændres, således at det ved grove menneskerettighedskrænkelser, herunder folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden, krigsforbrydelser og tortur er tilstrækkeligt, at *ofrene* for forbrydelserne *på tidspunktet for anmeldelsen/sigtelsen* har tilknytning til Danmark –

uanset om den formodede gerningsmand/ansvarlige har nogen tilknytning til Danmark.

Vi skal derfor opfordre dig til at tage skridt til at sikre dansk straffemyndighed i sådanne sager.

Venlig hilsen

Lars Normann Jørgensen
Generalsekretær